

प्रादेशिक पर्यटन विकास योजनेंतर्गत
प्रशासकीय मंजूरी दिलेल्या पर्यटन
संचालनालयाच्या कामांना उर्वरित निधी
(Spillover) वितरीत करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग,
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२,
शासन निर्णय क्रमांक टिडीएस २०२५/०३/प्र.क्र.५२/ पर्यटन-१
दिनांक : ३० मार्च, २०२५.

संदर्भ :- १) पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, शासन निर्णय क्र. टिडीएस २०१०/०८/प्र.क्र.४६३
/पर्यटन, दि.०४.११.२०१०.

२) वित्त विभाग, शासन परिपत्रक क्र. अर्थसं-२०२४/प्र.क्र.८०/अर्थ-३, दि.२५.०७.२०२४

शासन निर्णय :

पर्यटनस्थळांच्या ठिकाणी पायाभूत सुविधा पुरविण्यासाठी प्रादेशिक पर्यटन विकासयोजनेंतर्गत प्रशासकीय मंजूरी दिलेल्या खालील तक्त्यातील पर्यटन संचालनालयाच्या कामांना सन २०२४-२५ या वर्षासाठी स्तंभ क्र-५ मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे एकूण रु.१०९८.१७ लक्ष इतकी रक्कम पर्यटन संचालनालयास वितरीत करण्यास या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात येत आहे.

(रुपये लक्षात)

अ.क्र.	कामाचे नाव	प्रशासकीय मान्यता	पुर्वी वितरीत निधी	या आदेशान्वये वितरीत निधी
१.	२.	३.	४.	५.
१	रामशेज गड किल्ला परिसर, ता.त्र्यंबकेश्वर, जि. नाशिक पर्यटक सोयी सुविधा निर्माण करणे.	१५२.००	१४०.१४	११.८६
२	हिरकणीवाडी रायगड पायथा येथे शिवभक्त आणि पर्यटकांच्या सोयीसाठी स्वच्छता गृह व इतर सोयी सुविधा निर्माण करणे.	९६.५०	८५.९६	१०.५४
३	श्री रेणुकादेवी मंदिर येथे मुख्य प्रवेशद्वाराचे बांधकाम करणे, ता. माहूर, जि. नांदेड	५०.००	४४.५४	५.४६
४	श्री रेणुकादेवी मंदिर येथे स्वच्छता गृहाचे बांधकाम करणे, ता. माहूर, जि. नांदेड.	५०.००	४४.५४	५.४६
५	श्री रेणुकादेवी मंदिर येथील मुख्य (जुन्या दगडी) पायऱ्यांचे बांधकाम करणे ता. माहूर, जि. नांदेड (steps & resting shed)	१००.००	८९.०८	१०.९२
६	श्री रेणुकादेवी मंदिर येथे प्रशासकीय इमारतीचे बांधकाम करणे, ता. माहूर. जि. नांदेड.	१३०.००	११५.८०	१४.२०
७	श्री रेणुकादेवी मंदिर येथे वाहनतळाचे बांधकाम करणे, ता. माहूर, जि. नांदेड	५०.००	४४.५४	५.४६
८	श्री रेणुकादेवी मंदिर येथे सभामंडपाचे बांधकाम करणे ता. माहूर. जि. नांदेड	१००.००	८९.०८	१०.९२
९	रेणुका माता मंदिर (माळाची आई) मौ.एकुरगा ता.कळंब येथील पर्यटन क्षेत्र विकास करणे.	३०.००	२६.७२	३.२८

१०	मोर्शी गादेवादी विठ्ठल मंदिर ते काजर झरा, ता. संगमेश्वर, जि. रत्नागिरी येथे पर्यटकांसाठी पोहोच रस्ता निर्माण करणे	५०.००	३७.२६	१२.७४
११	Providing Facilities for दि. Tourists / Devotees at Shri Kshetra Ambadas Baba Sansthan Bankhead Dist. Amravati	२५.००	१८.६३	६.३७
१२	Providing Facilities for Tourists / Devotees at Shri Kshetra Lrumibini Kamalatai Gawai Mogare	५०.००	३७.२६	१२.७४
१३	Providing Facilities for Tourist / Devotees at Shri Sant Kavaram Sansthan	५६.५६	४२.१५	१४.४१
१४	Providing Facilities for Tourists/Devotees at Shri Kshetra Mahalakshmi Sansthan Ganoja Devi	२५.००	१८.६३	६.३७
१५	वायगाव, ता. भातकुली येथे श्री क्षेत्र सिध्दी विनायक येथे पर्यटनस्थळ येथे सभागृह बांधकाम, प्रवेशद्वार, सौंदर्याकरण व पथदिवे बसविणे.	४०.००	२९.८१	१०.१९
१६	अष्टमसिध्दी या अचलपुर येथे श्री क्षेत्र येथे पर्यटनस्थळ सभागृह बांधकाम, प्रवेशद्वार, सौंदर्याकरण व पथदिवे बसविणे.	४०.००	२५.४४	१४.५६
१७	अडुळाबाजार, ता. दर्यापूर येथे लहानुजी महाराज संस्थान अडुळाबाजार येथे पर्यटनस्थळ येथे सभागृह बांधकाम, प्रवेशद्वार, सौंदर्याकरण व पथदिवे बसविणे.	४०.००	२५.४४	१४.५६
१८	मौजे बारादरी टा. नगर, जि. अहमदनगर येथील वीरभद्र देवस्थान मंदिर परिसर विकास करणे.	३७४.०७	३३१.३२	४२.७५
१९	एकुरगा ता. कळंब जि. धाराशिव येथील माळाची आई मंदिर परिसर पर्यटन क्षेत्र विकास करणे.	२०.००	११.१२	८.८८
२०	रोकडोबा हनुमान मंदिर परिसरात सोयीसुविधा करणे आर्वी जि. धुळे	१५.००	१.५०	१३.५०
२१	महादेव मंदिर परिसर सभामंडप बांधकाम करणे रामी जि. धुळे	१५.००	१.५०	१३.५०
२२	हरिहर किल्ला येथे किल्ल्याच्या पायथ्याशी पर्यटन स्थळाचा विकास करणे, जि. नाशिक.	१५०.००	१५.००	६७.५०
२३	पर्यटन संचालनालय संचालित स्वामी समर्थ कोलेज ऑफ हॉटेल मॅनेजमेंट आणि केटरिंग (IHM Solapur) येथे विध्यार्थी व पर्यटक यांच्या सोलर विधुती कारण व Solar water Heater, गार्दन विकसित करणे.	२००.००	२०.००	९०.००
२४	श्री विठल रुक्मिणी देवस्थान मौजे बिबी ता. पुसद जि. यवतमाळ येथे पर्यटकांसाठी विविध सोई सुविधा निर्माण करणे व सभामंडपाचे बांधकाम करणे.	१००.००	१०.००	५०.००
२५	पोहरादेवी संस्थान येथे पर्यटक निवास निर्माण करणे तालुका मानोरा, जिल्हा वाशिम	२००.००	२०.००	९०.००

२६	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे हस्तीकलश असलेले परिवेण बुध्दविहाराकडे दुतर्फा, जाणारा पोहच रस्ता कामे करणे, ता. गुहागर, जि.रत्नागिरी	५०.००	५.००	२५.००
२७	मौज वडनेर भैरव ता.चांदवड, जि.नाशिक येथील विविध विकास कामे.	५०.००	७.५०	२५.००
२८	सदगुरु काकासाहेब महाराज देवस्थान एकतुनी ता.पैठण येथील विकास कामे करणे.	२००.००	२०.००	९०.००
२९	श्री बहिरोबा महाराज संस्थान, कोळेगाव ता. भोकरदान जि. जालना येथील परिसराची विकास कामे करणे	११०.००	११.००	५०.००
३०	मौजे गौळ (खुर्द) ता. पुसद, जि. यवतमाळ येथील गजानन महाराज देवस्थान येथे पर्यटन विषयक विकास करणे.	७५.००	७.५०	३३.००
३१	दगड धानोरा ता. पुसद, जि. यवतमाळ येथील गजानन महाराज देवस्थान येथे पर्यटन विषयक विकास करणे.	४५.००	४.५०	२०.००
३२	मौजे बाभुळगांव ता. सेनगाव जि. हिंगोली येथील येडोबा परिसराचे सुशोभिकरण व इतर अनुषंगिक कामे करणे	१००.००	०.००	५०.००
३३	मौजे नांदुरा, ता. व जि. हिंगोली येथील सटवाई देवी संस्थान विविध विकास कामे करणे.	२००.००	२०.००	९०.००
३४	श्री क्षेत्र संकटमोचन मंदिर दसरा मैदान बडनेरा रोड अमरावती येथे प्रवेशद्वार व शेडचे बांधकाम करणे	२५.००	७.५०	१०.००
३५	अम मनपा क्षेत्रातील प्र क्र १७ गडगडेश्वर श्री क्षेत्र महादेव संस्थान परिसरामधिल वॉलकम्पाऊंड बांधकाम करणे	२५.००	७.५०	१०.००
३६	अम मनपा क्षेत्रातील प्र क्र १७ भातकुली रोड रेल्वे गेट जवळ द्वारकाधीश मंदिर येथे प्रवेशद्वार व रस्ता बांधकाम करणे	२०.००	६.००	१४.००
३७	वायगाव, ता. भातकुली येथे श्री क्षेत्र सिध्दी विनायक येथे पर्यटनस्थळ येथे सभागृह बांधकाम, प्रवेशद्वार, सौंदर्याकरण व पथदिवे बसविणे.	४०.००	२०.४०	१०.००
३८	नांदुरा, ता. मोर्शी येथे श्री क्षेत्र पिंगळादेवी संस्थान गड नांदुरा पिंगळाई पर्यटनस्थळ येथे सभागृह बांधकाम, प्रवेशद्वार, सौंदर्याकरण व पथदिवे बसविणे	४०.००	२०.४०	१०.००
३९	ब्राम्हणवाडा धडी, ता. चांदुरबाजार श्री क्षेत्र गंगामाय येथे सभागृह बांधकाम, प्रवेशद्वार, सौंदर्गीकरण पथदिवे बसविणे व पथदिवे बसविणे	४०.००	२०.४०	१०.००
४०	Tourist Development Work at Tapovaneshwar Shiv Mandir	१००.००	३०.००	३५.००
४१	नाशिक जिल्ह्यातील दिंडोरी तालुक्यातील ग्रामीण भागातील मंदिर परिसर विकास करणे व सौर दिप बसविणे	१५०.००	१५.००	७०.००
	एकुण	३४२९.१३	१५२८.१६	१०९८.१७

२. अटी व शर्ती :-

- १) वितरीत केलेल्या निधीतून खर्च करताना वित्तीय नियमांचे आणि विविध नियमांतर्गत नेमून दिलेल्या कार्यपद्धतीचे पालन करण्यात यावे.
- २) प्रादेशिक पर्यटन विकास योजनेच्या शासन निर्णय, दिनांक ४ नोव्हेंबर, २०१० मधील अटी व शर्तीचे उल्लंघन झाल्याचे भविष्यात निदर्शनास आल्यास देण्यात आलेला संपूर्ण निधी व्याजासह वसूल करण्यात येईल.
- ३) कोणत्याही परिस्थितीत मंजूर अनुदानापेक्षा जास्त खर्च होणार नाही याची दक्षता घेण्यात यावी. मंजूर अनुदानापेक्षा जादा खर्च झाल्यास त्याची जबाबदारी संचालक, पर्यटन संचालनालय यांची राहिल व जादा खर्चा प्रित्यर्थ जादा अनुदान उपलब्ध करून दिले जाणार नाही.
- ४) कामाच्या ठिकाणी सदर काम प्रादेशिक पर्यटन विकास योजनेतून करण्यात आल्याचे फलक लावण्यात यावेत.
- ५) ज्या संदर्भात निधी उपलब्ध करून देण्यात येत आहे त्या प्रत्येक योजनेच्या संदर्भात वित्तीय अधिकाराच्या प्रत्यावर्तनानुसार सक्षम प्रशासकीय व वित्तीय मान्यता घेणे आवश्यक आहे.
- ६) रस्त्यांच्या प्रस्तावित कामांच्या प्रकरणांमध्ये सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या नियमावलीचे पालन करणे बंधनकारक राहिल.
- ७) योजनेत स्वरुपाच्या कामासाठी (देखभाल/दुरुस्ती इ.) सदरची तरतूद उपयोगात आणली जाणार नाही, याची दक्षता घ्यावी.
- ८) सदर कामांपैकी जी कामे देवस्थान/संस्थेच्या जागेवर करण्यात येणार आहेत, अशा कामांसंदर्भात सदर देवस्थान/संस्थेकडून ना-हरकत प्रमाणपत्र प्राप्त करून घेणे बंधनकारक राहिल. तसेच अशा कामाच्या पूर्णत्वानंतर त्या संदर्भातील देखभाल/दुरुस्ती संबंधित संस्थेने करण्यासंदर्भात संचालक, पर्यटन संचालनालय संबंधित देवस्थान / संस्थेबरोबर करारनामा करणे बंधनकारक राहिल. अशा प्रकारच्या देखभाल दुरुस्तीकरीता शासनाकडून यापुढे कोणत्याही प्रकारचा निधी उपलब्ध करून दिला जाणार नाही, याची नोंद घेण्यात यावी व तशी अट करारात अंतर्भूत करण्यात यावी. तसेच या कामामुळे निर्माण होणाऱ्या सर्व सुविधा तसेच पर्यटन स्थळ सर्व नागरीकांसाठी खुले राहिल, अशी अट करारात समाविष्ट करण्यात यावी.
- ९) सदर निधीतून होणाऱ्या खर्चातून करावयाच्या कामांची भौतिक प्रगती तसेच निधीतून होणा-या खर्चाची मासिक विवरणपत्रे दर महिन्याच्या १० तारखेपर्यंत शासनास न चुकता सादर करावीत.
- १०) या शासन निर्णयातील कामांना निधी वितरीत करण्यात येत असून संचालक, पर्यटन संचालनालय यांनी संबंधित काम कोणत्याही अन्य योजनेतून / निधीतून पूर्ण करण्यात आले नाही याची खात्री करूनच निधीचे वितरण करावे. मंजूर असलेले काम कोणत्याही अन्य योजनेतून / निधीतून पूर्ण करण्यात आले असल्यास संबंधित कामास वितरित केलेला निधी शासनास परत करण्यात यावा व झालेल्या अनियमिततेबद्दल संबंधितांवर उचित कारवाई करण्यात यावी.
- ११) उपलब्ध करून देण्यात येत असलेला निधी संबंधित यंत्रणेला वितरित करण्यापूर्वी आतापर्यंत झालेल्या कामाची तपासणी करून कामाच्या गुणवत्तेबाबत खात्री केल्यानंतरच निधी संबंधित यंत्रणेला वितरित करण्यात यावा.

१२) कामाची गुणनियंत्रण यंत्रणेद्वारे प्रत्यक्ष तपासणी करुन कामाच्या गुणवत्तेबाबत व कामाच्या सद्यस्थितीबाबतचा प्रमाणित अहवाल (छायाचित्रांसह) एका महिन्याच्या आत शासनास सादर करण्यात यावा.

१३) निधीबाबतचे उपयोगिता प्रमाणपत्र न चुकता शासनास सादर करण्यात यावे.

१४) सदर काम पूर्ण झाल्यानंतर सदर कामाच्या देखभालीची तसेच इतर अनुषंगिक कामांची जबाबदारी कार्यान्वयीन यंत्रणा व संबंधित संस्था यांची राहिल.

०३. वर नमूद करण्यात आलेला खर्च हा सन २०२४-२५ या वर्षाच्या अर्थसंकल्पीय तरतूदीमधून मुख्यलेखाशीर्ष "मागणी क्रमांक झेडडी-४, ३४५२-पर्यटन, पर्यटनासाठी पायाभूत सुविधा, १०१ पर्यटन केंद्रे (०२) पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना - राज्य योजनांतर्गत योजना, (०२) (१८) पर्यटन विकासासाठी विविध ठिकाणांसाठी मूलभूत सुविधांकरीता अनुदाने (३४५२ १९५८) ३१ सहायक अनुदाने" या लेखाशिर्षाखालील मंजूर तरतूदीमधून भागविण्यात यावा.

०४. या प्रकरणी मंजूर करण्यात आलेल्या (प्रादेशिक पर्यटन विकास योजनेंतर्गत) सहायक अनुदानाची रक्कम आहरण करुन संबंधितांना वितरीत करण्याकरीता पर्यटन संचालनालयाशी संबंधित कामांसाठी मुख्य लेखा अधिकारी, पर्यटन संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांना 'आहरण व संवितरण अधिकारी' व सह संचालक पर्यटन संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांना नियंत्रण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे. सदर शासन निर्णयानुसार मंजूर करण्यात आलेल्या अनुदानाच्या रकमेची देयके आभासी वैयक्तिक ठेव लेखा (VPDA) द्वारे आहरित करण्यासाठी अधिदान व लेखा अधिकारी कार्यालय, मुंबई येथे सादर करुन ईसीएस प्रणालीद्वारे संबंधितांना वितरीत करावी. सदर कार्यवाहीबाबतचा अनुपालन अहवाल शासनास एक महिन्यात सादर करण्यात यावा.

०५. सदर खर्च वित्त विभागाच्या शासन निर्णय क्र.विअप्र २०१३/विनिमय, दि.१७.०४.२०१५, वित्तीय अधिकार नियम पुस्तिका १९७८ भाग पहिला, उपविभाग-३ अ.क्र. ४ परिच्छेद क्र २७ (२) (अ) अन्वये प्रशासकीय विभागास प्राप्त अधिकारानुसार मंजूर करण्यात येत आहे.

०६. प्रमाणित करण्यात येते की, वित्त विभाग, शासन परिपत्रक क्र. अर्थसं २०२४/प्र.क्र.८०/अर्थ-३, दि.२५.०७.२०२४ अन्वये देण्यात आलेल्या सूचनेनुसार व अधिकाराच्या मर्यादेत सदर शासन परिपत्रकासोबतच्या परिशिष्टामधील तपासणीसूची बाबींची व अटींची पूर्तता करण्यात आली आहे. त्यानुसार सदर शासन निर्णय, वित्त विभाग अनौपचारिक संदर्भ क्र.२३१/व्यय-१५, दि.२७/०३/२०२५ रोजीच्या मान्यतेनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

०७. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२५०३३०१४२९०७२६२३ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(संतोष जया विठ्ठल रोकडे)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. महालेखापाल, महाराष्ट्र - १, (लेखा परीक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई

२. महालेखापाल, महाराष्ट्र - २, (लेखा परीक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता), नागपूर
३. महालेखापाल, (स्थानिक निकाय लेखापरीक्षा व लेखा), मुंबई.
४. संचालक, पर्यटन संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
५. नियोजन विभाग (कार्यासन-१४११/१४४४), मंत्रालय, मुंबई.
६. वित्त विभाग (का.व्यय-१५/अर्थोपाय / अर्थसंकल्प) मंत्रालय, मुंबई.
७. अवर सचिव, (अर्थसंकल्प शाखा) पर्यटन व सांस्कृतिक विभाग, मंत्रालय, मुंबई (यांना आदेशात नमूद करण्यात आलेल्या संबंधित नियंत्रण अधिका-यांकडे निधी वितरीत करण्याच्या विनंतीसह)
८. निवड नस्ती, कार्यासन-पर्यटन-१
